

Enric Ramionet Lloveras. *August Vidal: Entre Llagostera i Moscou. Una història personal dins la història del segle xx*. Llagostera: Ajuntament de Llagostera, 2011, 249 pp.

RICARD SAN VICENTE
Universitat de Barcelona

Estem davant d'una obra de gènere: una biografia escrita per un representant de la intel·lectualitat local que s'acosta a la vida d'un fill de la Vila. El llibre ve prologat pel crític literari Julià Guillamon, que coneix bé l'experiència dels exiliats, tema al qual ha dedicat, com ens recorda al pròleg, uns quants anys de la seva vida. I clou la publicació un detallat «Resum biogràfic» i una exhaustiva bibliografia.

Es tracta d'una aproximació biogràfica sobre un home destacat de la ciutat, i en aquest sentit no s'allunya de les monografies existents. La novetat és en l'organització del material. L'autor no sembla pretendre un retrat clàssic, sinó una aproximació més profunda del perfil humà, a més d'escollir tres aspectes, tres eixos de la sempre complexa personalitat humana.

August Vidal va ser en primer lloc un mestre i un estudiós de la pedagogia. Fins i tot va viatjar a l'estranger per aprofundir els seus coneixements. No només fou un pedagog, sinó també un mestre que serà enviat a Astúries a una escola. És a més un home progressista, un comunista que durant la guerra optarà pel bàndol republicà. Aquests dos trets, el de ser mestre i comunista el portaran, després de la República espanyola a l'URSS, a fer novament de mestre; encara que la seva tasca s'estendrà a la de proveïdor de fusta per escalfar-se i d'aliments, d'agricultor i ramader per tal d'alimentar i protegir els nens espanyols deixats al seu càrrec. Fins i tot farà de conseller i de pare, com recordarà entre d'altres el meu pare. I finalment, la nova situació dins de l'URSS (els nens han crescut i volat) el porta per una banda a l'ensenyament de l'espanyol i a dedicar-se a la traducció. A tot això se suma la dimensió humana d'un emigrant, que porta a Rússia les imatges de la pàtria enyorada, i a Catalunya, després del retorn, dels vint anys a l'URSS, els records, mescla d'admiració i rebuig, sobre els anys passats a la «pàtria del socialisme».

L'autor canvia l'ordre dels esdeveniments, trenca la cronologia lineal, per acostar-se al nucli del personatge i per mostrar-nos l'eix de l'home, del qual potser el tret principal és la fidelitat als ideals i l'entrega vers els altres.

1 El retorn. De l'URSS d'Stalin a l'Espanya franquista

El retorn a casa, després dels vint anys soviètics, és un aterratge forçós i més en terra ferma. És cert que es produeix el rencontre familiar i la ginesta deixa de ser una postal, però l'any 57 el franquisme és ple d'energia i violència. El fet d'haver de passar pel jurament dels «Principios del Movimiento» allunya tant l'August com la seva dona de les aules. I comença

L'aventura del traductor, de l'expert en literatura russa, les llargues hores davant de l'Olivetti per tal de guanyar-se el pa. De totes les activitats realitzades durant els quasi vint anys de la tercera etapa de la vida, la traducció n'ocupa el centre. L'autor s'atura en aquesta immensa tasca. I aquí només ens queda subratllar la capital tasca de l'August Vidal en acostar, juntament amb la seva dona Lina Fernández, el lector espanyol a la cultura i a la literatura russa. La tasca de redacció a la col·lecció dels «Clásicos rusos» a l'editorial Planeta, l'edició (redacció i en alguns casos, traducció) de les «Obras completas» de Dostoievski a l'editorial Argos Vergara, la traducció al català d'*Un dia d'Ivan Deníssovitch* d'Alexandr Soljenitsin, són una brevíssima mostra de la feina realitzada en aquells anys, el símbol dels quals segueix sent la fidelitat a les seves conviccions.

2 Un mestre en guerra

L'experiència d'un mestre a la República coincideix amb les primeres passes de l'home. El creixement teòric i espiritual es produeix en un moment de grans esperances en tots els terrenys. L'autor dedica unes sentides pàgines a la introducció en terres de Llagostera d'una nova manera d'entendre el món, l'home i, és clar, l'ensenyament. L'aparició de nous mestres marcaran el camí que seguirà el noi de Llagostera.

3 A la pàtria socialista

Del llarg exili a Rússia, però, l'apartat potser més revelador per al lector serà el dedicat a l'experiència soviètica. I no és només la guerra, prova dura per a tothom, és sobre tot el dolorós, el flagrant contrast entre els ideals i la realitat. La idea de justícia i llibertat que domina la propaganda soviètica topa amb les mostres sagnants d'autoritarisme i terror. Encara que potser el més terrible és veure l'inevitable fracàs de l'experiment soviètic.

En suma estem davant d'un exemple que tant en el «paradís» socialista de l'URSS, com en l'Espanya del postfranquisme és possible, certament a un preu molt alt, mantenir-se fidel a les conviccions i donar sentit a la pròpia vida dedicant-se a una noble tasca.